

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
3507-14

meddelad i Stockholm den 24 november 2015

KLAGANDE

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 23 april 2014 i mål nr 6359-13,
se bilaga (här borttagen)

SAKEN

Sjukpenninggrundande inkomst

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens och förvaltningsrättens
avgöranden och fastställer Försäkringskassans beslut den 7 september 2012.

Dok.Id 161277

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

BAKGRUND

AA påbörjade högskolestudier höstterminen 2009. För studierna beviljade Centrala Studiestödsnämnden (CSN) honom studiemedel. Efter det att Skatteverket fastställt AAs skattepliktiga inkomst för 2009 konstaterade CSN att han inte varit berättigad till de studiemedel som utbetalats under höstterminen och beslutade därför att återkräva dem.

Försäkringskassan beslutade den 7 september 2012 att AA inte hade rätt till sjukpenninggrundande inkomst (SGI) fr.o.m. den 30 mars 2012. Beslutet motiverades med att AA hade studerat utan studiemedel under höstterminen 2009. När han i januari 2010 blev berättigad till studiemedel hade mer än tre månader förflutit sedan han avbröt sitt förvärvsarbete och skyddet av hans SGI hade därmed upphört.

AA överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Stockholm som upphävde det och återförvisade målet till Försäkringskassan. Förvaltningsrätten ansåg inte att CSN:s återkrav av studiemedlen innebar att AA inte skulle anses ha uppburit dem. Försäkringskassan överklagade domen till Kammarrätten i Stockholm som avslog överklagandet.

YRKANDE M.M.

Försäkringskassan yrkar att underinstansernas avgöranden ska upphävas och att AAs SGI ska fastställas till 0 kronor fr.o.m. den 30 mars 2012. Försäkringskassan anför bl.a. följande. Ordalydelsen i 26 kap. 11 § socialförsäkringsbalken, SFB, talar för att det endast är de som finansierar sina studier med studiestöd som har en skyddad SGI. Underinstansernas resonemang medför att det kan vara fördelaktigare för en studerande att välja att inte uppfylla sin anmälningsskyldighet enligt 3 kap. 27 § studiestödslagen (1999:1395) utan i stället avvakta ett beslut om återkrav.

AA bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. När han ansökte om studiemedel räknade han inte med att få ytterligare inkomster, däribland semesterersättning, från sin tidigare arbetsgivare. Han hade arbetat hos samma arbetsgivare i över tio år och hade ingen erfarenhet av att avsluta en anställning.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Vad målet gäller

Frågan i målet är om SGI-skydd gäller på den grunden att den försäkrade uppburit studiestöd enligt studiestödslagen trots att studiestödet senare har återkrävts.

Den rättsliga regleringen m.m.

Av 26 kap. 9 och 11 §§ SFB framgår bl.a. följande. SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete för att bedriva studier för vilka han eller hon uppstår studiestöd enligt studiestödslagen. Med SGI-skydd avses att den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas med utgångspunkt i förhållandena närmast före avbrottet eller inskränkningen, om inkomsten därigenom blir högre än om den hade beräknats med beaktande av förhållandena under avbrottet eller inskränkningen.

Bestämmelsen om SGI-skydd under tid då den studerande uppstår studiestöd infördes 1985 samtidigt som sjukdomsskyddet inom studiestödssystemet förstärktes. I förarbetena (prop. 1983/84:127) konstateras att socialförsäkringarnas konstruktion skapar behov av särlösningar för grupper som inte har inkomst av förvärvsarbete. Det gäller bl.a. studerande som finansierar sina studier med olika former av studiestöd (s. 20). Rätten att behålla en SGI under studietid bör kombineras med att denna SGI görs vilande under den tid för vilken studiestödet utgår (s. 26).

Högsta förvaltingsdomstolens bedömning

SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade bedriver studier för vilka han eller hon uppstår studiestöd enligt studiestödslagen. Rätten till SGI-skydd är således inte knuten till vilken typ av studier som bedrivs utan till det sätt på vilket de finansieras.

AA beviljades studiemedel för höstterminen 2009. Dessa återkrävdes senare av CSN då det visat sig att AA inte hade haft rätt till dem. Återkravet medför att han inte kan anses ha uppburet studiemedel i den mening som avses i 26 kap. 11 § SFB. AAs SGI var därmed inte skyddad. Kammarrättens och förvaltningsrättens avgöranden ska därför upphävas och Försäkringskassans beslut fastställas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Margit Knutsson, Erik Nymansson, Elisabeth Rynning och Per Classon.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Anna Vilgeus Huldt.